

Afsprakenkader buitenlands zorgaanbod Jeugd

Inleiding en achtergrond

Het IPO heeft in 2010 als bestuursverantwoordelijke kwaliteitsmaatstaven voor buitenlands zorgaanbod ontwikkeld en daar de Inspectie Jeugdzorg en de MOgroep Jeugdzorg bij betrokken. Sinds 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor jeugdhulp en heeft de Inspectie Jeugdzorg de VNG benaderd om soortgelijke kwaliteitsmaatstaven op te stellen. De Inspectie Jeugdzorg heeft namelijk geen bevoegdheden om in het buitenland toezicht te houden op de kwaliteit van de jeugdhulp. Om toch de kwaliteit van het buitenlands zorgaanbod te kunnen waarborgen heeft de VNG besloten in samenwerking met de Inspectie Jeugdzorg en het Platform Jeugdhulp in het buitenland een afsprakenkader op te stellen om voor cliënten die Jeugdhulp krijgen als bedoeld in de Jeugdwet.

Aan dit afsprakenkader is een bijdrage geleverd door de Nederlandse zorgaanbieders die gebruik maken van buitenlands zorgaanbod¹, Jeugdzorg Nederland, Inspectie Gezondheidszorg, Inspectie Jeugdzorg en de VNG.

¹ Betreft de zorgaanbieders die deelnemen aan het Platform Jeugdhulp in het buitenland. www.platformervaringslerenbuitenland.nl

Kader

a Definitie 'Buitenlands zorgaanbod'

Onder 'buitenlands zorgaanbod' verstaat de werkgroep:

"Hulpverlening aan jeugdigen die buiten Nederland wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van een Nederlandse zorgaanbieder".

Dit speelt in de toekomst mogelijk ook bij buitenlandse (ambulante) jeugdhulp, indien deze hulp rechtstreeks door grensgemeenten wordt gecontracteerd.

b Status afspraken

De in deze notitie opgenomen afspraken betreft een advies van een door de VNG ingestelde werkgroep, waaraan de Inspectie Jeugdzorg en het Platform Jeugdhulp in het buitenland hebben deelgenomen. Deze afspraken zijn ter besluitvorming neergelegd bij de subcommissie Jeugd op 29 juni 2017.

Het advies is overgenomen: de gemeenten verbinden zich er aan de in de notitie opgenomen afspraken te hanteren bij het buitenlands zorgaanbod. Het afsprakenkader kan door gemeenten als toetsingskader worden gehanteerd.

c Bronnen

De werkgroep heeft voortgeborduurd op de kwaliteitsmaatstaven zoals vastgelegd door het IPO in 2010, ervaringen van de leden van de werkgroep en de actuele eisen uit de Jeugdwet.

d Kwaliteitseisen voor Nederlands zorgaanbod als uitgangspunt, plus extra normen

De kwaliteitsnormen die van toepassing zijn op het zorgaanbod van de jeugdhulp in Nederland gelden ook voor het buitenlands zorgaanbod waarin door Nederlandse zorgaanbieders jongeren zijn geplaatst. Dat vormt het uitgangspunt. Voor het buitenlands zorgaanbod komen daar een aantal extra kwaliteitsnormen bij, deze hebben vooral te maken met:

- De afstand tussen zorgaanbod in het buitenland en de Nederlandse zorgaanbieders;
- De afstand tussen de in het buitenland verblijvende jongere en de ouder, c.q. de sociale omgeving;
- De afwijkende wet- en regelgeving in het buitenland;
- De afwijkende cultuur en taal in het buitenland.

e Borging kwaliteitsontwikkeling en transparantie van aanbod en gebruik buitenlands zorgaanbod

Naast dit afsprakenkader beveelt de werkgroep aan en wordt de kwaliteitsontwikkeling gewaarborgd door:

- Nederlandse zorgaanbieders die gebruik maken van buitenlands zorgaanbod wisselen regelmatig onderling informatie en ervaringen uit om van elkaar te leren (via overleg, conferenties, platform Jeugdhulp in het buitenland, signalen, e.d.).
- Via een landelijk meldpunt bij het Platform Jeugdhulp in het buitenland houden de Nederlandse zorgaanbieders die gebruik maken van buitenlands zorgaanbod, de projecten in het buitenland en de jongeren die in het buitenland verblijven in de gaten en stemmen af na ontvangst van signalen.
- Centraal via het Platform Jeugdhulp in het buitenland wordt de relevante wet- en regelgeving verzameld van de belangrijkste landen waar het buitenlands zorgaanbod plaatsvindt en vergeleken met de Nederlandse wet- en regelgeving om te bepalen of specifieke afspraken nodig zijn conform Nederlandse wetgeving.

f Toepassing van de maatstaven op varianten van buitenlands zorgaanbod

De in dit afsprakenkader opgenomen maatstaven zijn toe te passen op vier varianten van buitenlands zorgaanbod:

1. Het buitenlands zorgaanbod valt rechtstreeks

onder beheer van de Nederlandse zorgaanbieder. In dat geval past de Nederlandse zorgaanbieder de maatstaven rechtstreeks toe.

2. De Nederlandse zorgaanbieder maakt gebruik van onderaannemerschap in het buitenland. In dat geval moeten de afspraken zo worden gelezen dat daar waar gesproken wordt van zorgaanbieders bedoeld is: de verantwoording die de onderaannemer heeft op grond van een overeenkomst die deze heeft gesloten met de Nederlandse zorgaanbieder.
3. De Nederlandse zorgaanbieder maakt gebruik van een gastgezin in het buitenland. In dat geval moeten de afspraken zo worden gelezen dat daar waar gesproken wordt van zorgaanbieders bedoeld is: de verantwoording die het gastgezin heeft op grond van een overeenkomst die deze heeft gesloten met de Nederlandse zorgaanbieder.
4. Een Nederlandse gemeente contracteert een buitenlandse aanbieder rechtstreeks. In dit geval zijn de kwaliteitseisen van de Jeugdwet ook van toepassing.

Bij de eerste drie varianten blijft de Nederlands zorgaanbieder die gebruik maakt van buitenlands zorgaanbod eindverantwoordelijke voor het toepassen van de afspraken. Bij de vierde variant is de gemeente verantwoordelijk voor het toepassen van de afspraken.

g Invulling van het toezicht in het buitenland

Door de grote afstand tussen de Nederlandse zorgaanbieder en het aanbod in het buitenland vereist kwaliteitsbewaking extra inspanningen. Hiertoe kunnen de zorginspecties in het desbetreffende land worden ingeschakeld. De zorgaanbieder die jongeren in het buitenland plaatst is verplicht aan de Inspectie Jeugdzorg door te geven welke organisatie in dat land toezicht houdt op de kwaliteit van de geleverde zorg. Indien er zorgen zijn over de kwaliteit van de zorg in het buitenland dan kan de Nederlandse inspectie contact opnemen met de buitenlandse collega-inspectie. Het aantal landen voor buitenlands zorgaanbod wordt beperkt tot de landen van de Europese Economische Ruimte (EER).

h De gemeente contracteert rechtstreeks een buitenlandse zorgaanbieder

Het kan zo zijn dat een gemeente direct zorg wenst in te kopen bij een buitenlandse aanbieder, omdat die zorg bijvoorbeeld dichterbij is. In tegenstelling tot de eerste drie varianten onder f dat een Nederlandse zorgaanbieder een jongere plaatst in het buitenland is de gemeente in plaats van de Nederlandse zorgaanbieder verantwoordelijk voor het

toepassen van de afspraken. Dit betekent dat bij ambulante jeugdhulp en bij residentiële jeugdhulp de gemeente zich voorafgaand aan een contractering dient te vergewissen dat er een buitenlandse toezichthouder is die toezicht houdt op het buitenlandse zorgaanbod. Voor residentiële jeugdhulp geldt aanvullend dat er een regisseur (bijvoorbeeld het wijkteam of zorgaanbieder) moet zijn die de afspraken als zijnde Nederlandse Zorgaanbieder in acht neemt.

i Indeling afspraken

Bij de afspraken is de volgende indeling gehanteerd:

- Afspraken van algemene aard (kennis en toepassing van wet- en regelgeving van het betreffende land; communicatie tussen de zorgaanbieders en de lokale overheid ter plaatse, e.d.)
- Afspraken die betrekking hebben op het project/ onderaannemer in het buitenland en de organisatie daaromheen (locatie, gebouw, personeel, communicatie tussen de Nederlandse zorgaanbieder en het project e.d.)
- Afspraken die betrekking hebben op het hulpverleningstraject van een individuele jongere (selectie, voorbereiding, invulling hulpverleningsplan, communicatie jongere-ouders, nazorg, e.d.)

Uitgangspunten

De Nederlandse wet- en regelgeving, met name de

Jeugdwet, vormt de basis voor de kwaliteitsnormen voor het buitenlands zorgaanbod. Uitgangspunt is dat de vereisten vanuit de wetgeving in dezelfde mate van toepassing zijn op buitenlands zorgaanbod waar vanuit Nederland gebruik van wordt gemaakt als op het aanbod van jeugdhulp in Nederland.

Voor het buitenlands zorgaanbod komen er extra normen bij die te maken hebben met onder meer de afstand, de afwijkende wet- en regelgeving en de afwijkende cultuur en taal.

Het onderstaande overzicht richt zich specifiek op die extra kwaliteitsnormen. Zaken die op basis van de Nederlandse wet- en regelgeving al van toepassing zijn op het buitenlands zorgaanbod (zoals opstellen hulpverleningsplan, betrekken van jeugdige en ouders, voorlichting over rechten en plichten, verantwoorde werktoedeling, toegang tot vertrouwenspersoon en klachtrecht e.d.) zijn hierin niet nog eens apart opgenomen.

Wanneer een Nederlandse gemeente een buitenlandse aanbieder rechtstreeks contracteert zijn de kwaliteitseisen van de Jeugdwet hiermee ook van toepassing. Deze kwaliteitseisen kunnen niet door een Nederlandse inspectie in het buitenland worden gecontroleerd of afgedwongen.

De toezichthouder in het desbetreffende land is verantwoordelijk voor toezicht op de verleende hulp in dat land.

Aspecten	Kwaliteitsnormen
1 Algemeen	1.1 De zorgaanbieder (ZA) is op de hoogte van alle relevante wet- en regelgeving terplekke en heeft maatregelen genomen als er sprake is van wet- en regelgeving die de jongere wat betreft veiligheid, positie of leefomstandigheden minder rechten en zekerheden biedt dan de Nederlandse wet- en regelgeving. Als de wet- en regelgeving, vergeleken met de Nederlandse wet- en regelgeving, nadelig is voor de jongere, dan moet dit als contra indicatie voor plaatsing in het desbetreffende land aantoonbaar zijn afgewogen. De ZA heeft de buitenlandse toezichthouder die verantwoordelijk is voor toezicht op de verleende hulp gemeld ter registratie bij de Inspectie Jeugdzorg.
	1.2 De ZA en onderaannemer draagt er zorg voor dat het project bij de lokale overheid terplekke bekend is.
2 Het project / onderaannemer in het buitenland en de organisatie daaromheen (locatie, gebouw, personeel, communicatie tussen ZA en het project / onderaannemer e.d.)	2.1 De verblijfplaats van de jongere in het buitenland in het kader van zorg moet liggen in een land binnen de Europese Economische Ruimte (E.E.R.)
	2.2 De ZA en/of onderaannemer stelt vast dat de huisvesting voldoet aan lokale brandveiligheids- en bouwkundige eisen. Eisen op dit terrein die vergeleken met de in Nederland geldende eisen nadelig zijn voor de jongere, diens veiligheid of diens positie of leefomstandigheden moeten als contra indicatie voor plaatsing in het desbetreffende land aantoonbaar zijn afgewogen.
	2.3 De locatie waar de jongere verblijft moet te allen tijde per telefoon en/of internet bereikbaar zijn. In die zin dat vanuit Nederland dit contact verzekerd is.

Aspecten	Kwaliteitsnormen
	<p>2.4 De ZA beoordeelt of de onderaannemer aan de kwaliteitsnormen voldoet, voordat een raamovereenkomst wordt gesloten.</p> <p>2.5 De ZA sluit een raamovereenkomst af met de onderaannemer, voordat gebruik wordt gemaakt van diens aanbod. In deze raamovereenkomst is bepaald dat het zorgaanbod voldoet aan de eisen die voortvloeien uit de in Nederland geldende kwaliteitsnormen. De ZA / onderaannemer die verantwoordelijk is voor de screening van de gastgezinnen draagt zorg voor een jaarlijkse evaluatie met haar gastgezinnen en legt dit vast. Alle leden van het gastgezin boven de 12 jaar dienen een actuele VOG of vergelijkbaar buitenlands document beschikbaar te stellen.</p>
	<p>2.6 In geval van onderaannemerschap of van gebruik van gastgezin in het buitenland: Als de ZA constateert dat de kwaliteit niet voldoet aan de eisen van de onderhavige kwaliteitsmaatstaven, dan wordt de plaatsing van de jongere daar direct beëindigd.</p>
	<p>2.7 De ZA zet alleen begeleiders in die de Nederlandse taal en de taal van het land waar de zorg wordt geboden in voldoende mate beheersen in woord en geschrift om hun begeleidende werkzaamheden naar behoren uit te kunnen voeren. De begeleiders zijn inhoudelijk toegerust om de begeleiding te kunnen bieden.</p>
	<p>2.8 De ZA draagt zorg voor een protocol i.h.k.v. verblijf, veiligheid, medicatiebeleid, calamiteiten en (seksueel) geweld. Het protocol bevat in ieder geval een onderdeel dat gaat over vermissing of weglopen van een jongere gedurende het buitenlandse traject. In het protocol is opgenomen met wie in geval van calamiteit of geweld contact moet worden opgenomen (lokale overheid, politie, brandweer, cliënten/ouders e.d.). De ZA zorgt ervoor dat het protocol bij de medewerkers terplekke bekend is. De ZA zorgt ervoor dat het protocol incidentafhandeling is vertaald in de taal van het land waar de zorg wordt geboden. De ZA/onderaannemer zorgt ervoor dat het vertaalde protocol incidentafhandeling bekend is bij de lokale autoriteiten.</p>
	<p>2.9 De ZA zorgt ervoor dat calamiteiten en (seksueel) geweld gedurende het traject in het buitenland, ingevolge artikel 4.1.8. Jeugdwet, direct worden gemeld aan de Inspectie / Commissie Meldingen Jeugd conform de 'Leidraad Meldingen Jeugd'.</p>
	<p>2.10 De ZA stelt vast en - voor zover dit diens wettelijke verantwoordelijkheid is - zorgt ervoor dat de jongere toereikend verzekerd is tijdens het verblijf in het buitenland en tijdens de heen- en terugreis.</p>
<p>3 Hulpverleningstraject van een individuele cliënt / jongere (selectie, voorbereiding, invulling hulpverleningsplan, communicatie jongere-ouders, nazorg e.d.)</p>	<p>3.1 De ZA plaatst een jongere in het buitenland op grond van specifieke indicaties dat plaatsing in het buitenland vanuit de jongere gezien een noodzakelijk traject is met een gerede kans van slagen. En op basis van duidelijke contra-indicaties waarom een jongere een soortgelijke traject niet in Nederland zou kunnen doorlopen.</p> <p>3.2 Voorafgaand aan een plaatsing in het buitenland dient de ZA een risicotaxatie te maken. Hierin zijn thema's als agressiviteit en (seksueel) grensoverschrijdend gedrag opgenomen.</p> <p>3.3 Een jongere wordt in principe slechts één keer in het buitenland geplaatst. Bij een hernieuwde plaatsing in het buitenland van dezelfde jongere wordt door de ZA mede betrokken in de afweging tot plaatsing hoe de eerdere plaatsing in het buitenland is verlopen en welk effect dit heeft gehad.</p>

Aspecten	Kwaliteitsnormen
3.4	De ZA zorgt ervoor dat, voordat tot plaatsing wordt overgegaan, aantoonbaar is dat de jongere gemotiveerd is voor begeleiding in het buitenland en dat er een realistische slagingskans is van het traject.
3.5	ZA en onderaannemer zijn verantwoordelijk voor matching van de jongere met het gastgezin. Dit dient inzichtelijk te zijn en wordt vastgelegd in het dossier.
3.6	Doelen, frequentie van begeleiding en duur van het traject, inclusief het voor- en na-traject, worden vooraf door de ZA geformuleerd. In het wettelijk voorgeschreven behandelplan wordt de bijzondere omstandigheid en de afspraken die voor de jongere en de ZA gelden vanwege het verblijf in het buitenland opgenomen.
3.7	De ZA biedt gelegenheid tot het volgen van onderwijs in de Nederlandse taal conform Nederlandse wet- en regelgeving, tenzij de jongere een vrijstelling van onderwijs is verleend. In het geval van vrijstelling wordt gezorgd voor dagbesteding. Het volgen van onderwijs is voorafgaand aan de plaatsing verzekerd. Als gedurende de plaatsing de gelegenheid tot het volgen van onderwijs door omstandigheden - anders dan door de gedraging van de jongere zelf - wegvalt, dan zorgt de ZA er voor dat de jongere nooit langer dan één week van Nederlandstalig onderwijs verstoken blijft. Is dit wel het geval of dreigt dit risico dan dient het traject te worden afgebroken.
3.8	De ZA verzekert zich ervan dat wanneer er tijdens de plaatsing in het buitenland sprake is van arbeid en/of andere werkzaamheden of stageactiviteiten door de jongere dat dan de in Nederland voor die arbeid en/of werkzaamheden geldende wet- en regelgeving niet wordt overtreden, ongeacht de in het land zelf geldende wet- en regelgeving als die ruimer is.
3.9	De ZA en/of onderaannemer draagt zorg voor een passende invulling van de vrije tijd van de jongere. Als gedurende de plaatsing deze invulling door omstandigheden - anders dan door de gedraging van de jongere zelf - niet kan worden geboden of dreigt niet meer te kunnen worden geboden, dan dient het traject te worden afgebroken.
3.10	De ZA en/of onderaannemer heeft afspraken gemaakt met de jongere over de invulling van het beleid gedurende het verblijf in het buitenland m.b.t.: gebruik medicatie, roken, alcohol en drugs; geloofsbeleving; privacy (o.a. veilige communicatie en informatieoverdracht); en (fysiek en/of seksueel) grensoverschrijdend gedrag. Deze afspraken zijn voor zover daar om privacy-redenen geen bezwaar tegen wordt gemaakt, bekend bij alle betrokkenen waaronder in ieder geval de jongere zelf, diens ouders en de begeleiders en dient vastgelegd te worden in het hulpverleningsplan.
3.11	Als de jongere terugkeert uit het buitenland dan draagt de ZA zorg voor aansluitende hulpverlening en nazorg. De hulpverleningen en nazorg zijn voorafgaand aan terugkeer naar Nederland in het hulpverleningsplan beschreven en tijdig door de ZA georganiseerd zodat deze naadloos het buitenlandse traject opvolgt.
3.12	De ZA maakt afspraken met de ouders over de wijze en frequentie waarmee ze contact kunnen houden met hun kind in het buitenland.

Toelichting:

ZA = Nederlandse Zorgaanbieder

Onderaannemer = de lokale buitenlandse zorgverlener.

Waar staat ZA en/of Onderaannemer zijn beide organisaties verantwoordelijk voor de uitvoering van de kwaliteitsnorm.

Waar staat 'plaatsing' betekent dit een residentieel verblijf in het buitenland.